

A nyitott szellemű művészeti főiskola a feladatait és céljait folyamatosan újragondolja. A Magyar Képzőművészeti Főiskola számára ezt a folyamatos igényt most mindennél jobban aktualizálja az a tény, hogy az intézmény jelenlegi rektorának hamarosan lejár a mandátuma. A művészet oktathatóságának kérdése vitatható, az azonban nem, hogy egy művészeti főiskolának komoly szellemi katalizátor-szerepet kell vállalnia: nem működhet egy elavult művészet-felfogás kánonja szerint, a jelent kell tükröznie, fejlesztenie – alkalmanként megkérdőjeleznie. A jelenkori művészetet nem érdemes múltbéli kategóriák szerint értelmezni, ahogy James Wattot sem lenne érdemes a Lomonoszov Egyetem rektorává avatni.

A Magyar Képzőművészeti Főiskolán évtizedek óta anakronisztikus viszonyok uralkodnak:

- a szervezeti felépítésben,
- az oktatás szellemében, a művészetfelfogásban,
- az oktatás rendszerében, módszerében,
- a technikai felszereltségben.

Mindez megmutatkozik a végzett diákok túlnyomó résznek művészeti és egzisztenciális értelemben vett dezorientáltságában.

Két lehetőség áll előttünk:

- az intézmény szanalása (a piaci társadalom farkastörvényei között amúgy is kétséges egy ilyen intézmény haszna: a polgárok lakásainak, bankok termeinek díszítését szolgáló dekoráció készítése önképzőkörök, népművészeti betéti társaságok fakultásain is elsajátítható),
- az intézmény gyökeres reformja – egy eledig itt meg nem valósult rendszerváltozás szellemében.

A szanalást elvégezheti az Állami Vagyonügynökség.

A reformot csak egy radikálisan új szellemű főiskolai vezetés valósíthatja meg.

A jövődöbeli rektor, a munkatársai, az Egyetemi Tanács az intézmény újjászületéséért felelősek. Az új rektornak olyan programot kell felmutatnia, amely minden kétséget kizáróan garantálja a Főiskola újjászervezését.

Felkérjük Maurer Dórát, Jovánovics Györgyöt és Peternák Miklóst, hogy pályázzák meg a rektori posztot.

Elég a naivitásból és az általánoskodásból!
Egy megújult, újító, korszerű Magyar

Képzőművészeti Főiskolát akarunk!

Budapest, 1994. augusztus 11.

Pauer Gyula
St. Auby Tamás
Szegedy-Maszák Zoltán

✪ **Antal István:** Érzél-e közösséget bárkivel a magyar kultúrában?

✪ **Roskó Gábor:** A jelenlegiben?

✪ **AI:** Igen.

✪ **RG:** Nem.

✪ **AI:** Miért nem?

✪ **RG:** Ajjajaj. Ez leginkább az idő miatt van így. Régebben történt, amivel azonosítani tudtam magam. Mondjuk, a század első felében. De még akkor sem biztos. Ez a kultúrterület bizonyos tekintetben, talán nem az én terepem. Nem érzem magam otthon ebben a közegben.

✪ **AI:** Szimpatikus, amit mondsz, mert én sem. Ugyanakkor meg azt látni, hogy nyomulnak az emberek, és a csapat- vagy csordaszellem még a legjobb fejek esetében is emblémásként ott van.

✪ **RG:** Hát én meg nem nyomulok. Sosem nyomultam, mindig megpróbáltam más területeket keresni. Hogyha kitaláltam valamit magamnak, megpróbáltam máshol megcsinálni, ahol nem kell nyomulni. Tehát olyan műfajt keresni, ahol nincs ez a feszültség, vagy ahol nem muszáj konfrontálódni a cirkuszokkal.

✪ **AI:** Nem vagy így nagyon egyedül?

✪ **RG:** Dehogynem. Azt akartam mondani, hogy mindenki egyedül van, de én meg meg aztán különösen egyedül vagyok, legalábbis ebben a tekintetben. Pontosan így van.

✪ **AI:** Tudatosan alakítottad így, szükségszerűnek találod, vagy egyszerűen ilyen az élet?

✪ **RG:** Nem alakítottam soha, azt gondolom, hogy így születtem. Valamilyen formában mindig egyedül maradtam azzal, amit csinálok, és most már nem is álmodozom arról, hogy ez nem így lesz. Másrészt, az derült ki, hogy amikor megpróbálok közös munkákat csinálni, akkor olyan disznó egoista vagyok, hogy nem is nagyon tudok közösségben dolgozni. Fél kezemen megtudom számolni azokat az embereket, akikkel együtt tudok dolgozni.

✪ **AI:** Ez az „egoista” meglep. Tudniillik, nagyon kedves ember vagy. És függetlenül attól, hogy egyedül vagy, talán éppen azért, mert nem nyomulsz, az embernek az a benyomása rólad, hogy kenyérré lehetne kenni. Az egoista telítve van magával, tolja elől a kis egóját, ami a performance-kultúra megjelenése óta szerintem teljesen beárnyékolja a művészeti életet. Az egoista tehát a saját fontosságában lubickol. Nem hiszem, hogy te olyan nagyon fontosnak tartod magad.

✪ **RG:** Nem, egyáltalán nem. Mégis, ez elég bonyolult, mert nagyon kemény tudok lenni belülről. Persze, lehet, hogy erre nem az egoizmus a jó szó.

✪ **AI:** Mi a te keménységed?

✪ **RG:** Az, hogy akarok valamit csinálni.

✪ **AI:** Ez egyfajta könyörtelenség?

✪ **RG:** Igen.

✪ **AI:** Esztétikai, etikai vagy milyen?

✪ **RG:** Esztétikai is, etikai is.

✪ **AI:** Ilyen vagy a magánéletedben is?

✪ **RG:** Azt remélem, hogy igen, de nem. Mondjuk azt, hogy szakmai téren vagyok ilyen.

✪ **AI:** Mit jelent számodra a szakma? Mit takar ez a szó?

✪ **RG:** Rengeteg tradíciót viselek a hátamon, amitől folyamatosan meg akarok szabadulni, másrészt persze sokat segítenek. Ez van. A szakmának egy része az anyaggal való szembenállás is. A szembenállást úgy értem, mint az anyaggal való folyamatos társalgást, a tárgyaknak a kiválasztását egyrészt, másrészt meg a legmagasabb minőségre való folyamatos törekvést. Kompromisszum-mentességet, amennyire csak elképzelhető. Azt hiszem, hogy azért érzem magam jól közösségi munkákban, mert ott folyamatos kompromisszumkötésről van szó. Amikor azt mondtam, hogy egoista vagyok, akkor arra gondoltam, hogy nagyon nehezen tudok ilyenfajta kompromisszumokat megkötni.

✪ **AI:** Hogyha megpróbál az ember elhelyezni téged a veled egyívásúak vagy akár a barátaid között, akkor felszínesen azt mondhatja, hogy talán te vagy a letradicionálisabb. Persze ez nem a jó szó. A századot ugyanis bizonyos értelemben megölte az avantgarde eszménye vagy eszméje. Az emberek abban utaznak, hogy valaki vagy klasszikus, és akkor azon valami nagy, bűdös, tahó, maradi, avitt dolgot értenek, vagy

avantgarde, amiről viszont azt gondolják, hogy az illető rózsaszín papírra ír sárga tintával és sréhen. És nem veszik észre, hogy az egésznek van valamiféle olyan értelme, például Joyce, Picasso vagy számtalan nagy művész esetében, amikor valaki egyszerűen nem foglalkozik ezekkel a kérdésekkel, hanem előtte van az anyag, s azt igyekszik a legakurátusabban és a legtökéletesebben kidolgozni, de úgy, hogy azok az elemek, amelyek benne vannak, maguk sorolódjanak egymás mellé a lehető legideálisabban. Én valami hasonlót látok a te ügyeidben is.

✘ **RG:** Borzalmasan nehéz rálátnom a saját dolgaimra. Éppen ezzel vagyok elfoglalva. Kevés is látszik abból, amit csinálok, mert folyamatosan azon gyilkolom vagy taposom magam, a szó szoros értelmében, hogy rálássak magamra, és tudjam, hogy mit csinálok, amit persze előbb-utóbb be kell fejeznie, és újra el kell kezdeni komolyan dolgozni, mert egy idő után az elemzés sehová sem vezet. Mint ahogy benne van a Bibliában is, hogy mindennek rendelt ideje van. Van ideje a gondolkodásnak, és azután másnak jön el az ideje.

A konzervatívizmussal egyrészt folyamatos bajaim vannak, másrészt nagyon komoly erőt tudok belőle meríteni. Ez nem is konzervativizmus, mert azért koncentrálok arra, hogy a mai világra milyen válaszokat lehet adni, csak talán jobban bízom a kontinuitásban. Tehát az időszűrés, a divat vagy ilyesmi, egyrészt nagyon érdekel, mert szeretem, másrészt belülről, nagyon mély dolgokban nem érintenek meg. Nem is az időtlenség, hanem a szellemtörténetbe való illeszkedés, ami ezeknél jobban érdekel.

✘ **AI:** Ez hasonló, mint a keleti gondolkodás, mely szerint a gondolkodás, a szemlélődés egy adott minőségig tett.

✘ **RG:** Igen, nagyon közel van ahhoz. Pontosan így dolgozom. Hónapok telnek el a kitalálással, és azután valamilyen kis dolog történik. Egyre közelebb is állok ehhez a dologhoz. Tehát azt a bizonyos nyilat nem kell kilőni.

✘ **AI:** Nyilván ezzel magyarázható egy csomó ember rendíthetetlen nyüzsgése is. Ezek a szakaszok náluk nem tudnak eltűnni.

✘ **RG:** Lehetséges.

✘ **AI:** Itt van elkerülhetetlen kérdésként Erdély Miklós személye. Az a fajta konceptualizmus, amit vele azonosítanak, és amit sokféleképpen lehetne definiálni, az az én értelmezésem szerint mindig egy ilyesfajta megközelítésnek felelt meg. Ugyanakkor nagyon erős apafigura volt és lehetett, nagyon komoly tanítványi körrel, lásd Indigó. És az egykori Indigós tanítványok egy nagyon jelentős részénél azt veszem észre, hogy az Erdély-féle konceptualizmusnak ezt a megosztását vagy nem vették észre, vagy nem tudták észrevenni, s most apa nélkül szaladgálnak, és elég szörnyű dolgokat csinálnak. Te meg ezt valahogy mindig kivédted.

✘ **RG:** Tapsi Matyi mindig azért siránkozik, hogy szőrös a talpa, de a jégen el tud futni a róka elől, és éppen azért, mert szőrös a talpa. Én meg állandóan azért nyávogok, mert 150 évre visszamenőleg vannak a családban ilyen tradíciók. A tradíciók, a mesterség, a kézművesség meg is óv bizonyos dolgoktól. Abban olyan erő rejlik, ami néha legalább harmóniát tud adni az embernek. A halálos pontokon legalább átsegíti.

✘ **AI:** Tehát a biztonságérzeted nagyrészt abból fakad, hogy megfelelően képzett kézművesnek tartod magad.

✘ **RG:** Ezt talán Miki írta le a legjobban, én csak itt össze-vissza beszélek. A kérdésre mindig csak

töredékválaszt tudok adni. Kettőnkéről, Böröcz-cel, azt írta, hogy az bennünk az érdekes, hogy most fiatal festők vagyunk, és majd öreg festők leszünk. Vagy valami ilyesmit. Ennek az az értelme, hogy van dolgunk a világban. És ezt halálos biztonsággal tudjuk, hogy valamit kell, szóval, valamit meg kell csinálnunk. És annak a tempóját csak én szabhatom meg. Tehát valószínűleg tényleg csak az életem elvétele tántoríthat el attól, hogy valamit az én lassú tempóm szerint befejezzek. Valamit tudok, amit mások nem tudnak. Feladatom van a Földön. Nem akarok patetikus lenni, de erről van szó.

✘ **AI:** Ezt egy kicsit másképp látom. Erdélynek az Időutazás (1976) című, öt részből álló fotósorozatán a különböző életkorában megjelenő énje érintkezésbe lép önmagával. Amikor megkérdeztem tőle, hogy tulajdonképpen miért csinálta ezt, akkor azt mondta, hogy ő igenis hiszi, hogy ezek az állapotok, ezek az énjei kezdetektől fogva megvannak. Ezek egymás között vibrálnak, és ha az ember egy megfelelő érzékenységgel életvitelt folytat, akkor ezekből az állapotokból át lehet szólni a másikba, és az egyes ének átsegítik egymást bizonyos problémáikon. Elmesélte, hogy az egyik énje életében egyetlen alkalommal gondolkodott komolyan az öngyilkosságról, és azért nem tette meg, mert egy későbbi állapotban lévő, jobban szituált énje odalépett hozzá, és a fülébe súgta, hogy ne csináljon hülyeséget. Én eszerint értelmezem azt is, amit rólatok írt, tudniillik, benne van az a fajta érzékenységet fedezte fel szerintem, miszerint tudjátok azt, hogy az öregkori énetek már itt van.

✘ **RG:** Lehetséges, hogy így van. Az első katalógusbevezetőhöz, amit szintén Miki írt, kellett mondjuk, tíz év, amíg megértettem, és ehhez is biztosan kell annyi. Inkább az ösztöneimmel fogtam fel a lényegét. Nem is azt, amit mondott, hanem éreztem, hogy borzalmasan fontos, és ez az az ember, akinek muszáj meghallgatni a véleményét. Szóval ez tényleg nagyon fontos gondolat, és valóban, nem is a folyamatos nyitottságról szól, hanem arról, hogy érzékenynek kell lenni minden pillanatban. Nem befejezettségekben gondolkodni. Csak itt az a nagy konfliktus, hogy egy mű létrehozásához muszáj egyfajta befejezettséget elérni. Azt hiszem, hogy ebben például nagyon különböztünk, mert az ő munkái mindig magukban hordozzák a nyitottságot. Hozzám közelebb áll az a fajta mű, amelyben benne van a befejezettség érzete.

✘ **AI:** Nem magyarázható-e ez azzal, hogy az Indigóban vagy az Indigó körül dolgozó emberek közül Böröcz-cel ti voltatok ketten a leginkább kézműves alkatúak?

✘ **RG:** Igen. Ez így van.

✘ **AI:** És talán Erdélyt ez irritálta vagy inspirálta.

✘ **RG:** Mindig késpengeélen táncolt ez a dolog. Folyamatosan fönnállt. Nem mondhatnám, hogy konfliktus volt, és biztos, hogy irritálta, és nem lehet eldönteni, hogy melyik irányba. Soha nem bírtam eldönteni. Bosszantotta is, ugyanakkor biztos, hogy szerette is, hogy az ember a kezét úgy használja, ahogy akarja. Tehát anyagokat mozgathat meg olyan irányba, ahogy ő szeretné, és nem a véletlen folytatja tovább. És hogy több dologhoz is hozzá lehet nyúlni. Böröczre különösen jellemző, hogy bármilyen anyaghoz hozzá mer nyúlni minden gátlás nélkül, mert bízik abban, hogy a szellemet át lehet emelni az anyagi világba.

Roskó Gábor és Antal István
© Fotó: Lugosi László

Roskó GÁBOR
Ábrahám és Izsák, 1993, porcelán, 47 cm © Fotó: Lugosi Lugo László

AI: Böröcz is abszolút önkényesen adagolja magának az időt, ő se siet el az életet.
RG: Ez így volt, de már nem így van. Nagyon megváltozott. Most úgy dolgozik, mint egy szerzetes. Minden nap kijelölt időmennyiséget használ. Úgy döntött, hogy ezt így kell csinálni, dolgozik, mint a gép. Nagy valószínűséggel az történt, hogy eljutott egy olyan pontra, aminek engem még az érzete sem csapott meg soha. Tehát egy olyan pontra, amikor azt gondolja, hogy most már mindegy, most már lehet csinálni. Megoldódott benne valami, és úgy érzi, most már dolgozhat. Túllépte talán ezt a konfliktusvilágot.

AI: Hogy vagy te a saját időddel?

RG: Még mindig nagyon rapszodikus vagyok. Ahogy mondtam: hónapok telnek el.

AI: Nem idegesít?

RG: Nem, nem, nem. Azt gondolom, hogy nem léphetem át önmagamat. Persze mindenki azt gondolja, hogy lusta disznó vagyok. Biztos, hogy van benne rengeteg igazság, de képtelen vagyok átlépni az idő törvényeit. Elég otthonosan mozgok ezekben az ösztönügyekben. Ahogy egy sejtnek vagy egy atomnak van egy rezgésszáma, úgy egy embernek is, és ezt nem vagyok hajlandó semmilyen formában átlépni. Itt lép be megint az egoizmus: ezért lepattannak rólam dolgok. Ebben betonkemény vagyok. Tehát nem vagyok gyorsabb, mint amilyen én vagyok. Ezért ráírtam a könyvemre, hogy minden sietség az ördög műve.

AI: Így van. Ugyanakkor, ebben a században, vagy legalábbis a hatvanas évek óta, igazság szerint két dolgot misztifikál az emberiség: a sebességet és a hatalmat.

RG: Nézd meg, hogy hova vezetett. Egyrészt. Másrészt, vakon vagy becsukott szemmel abszolút retroember voltam, de most azt gondolom, hogy azért ez rengeteg változott. Még mindig nem bírom a sebességet, a hatalmat meg egyszerűen leszarom. Vagyis, persze, hogy nem, de azért nagyon látszik, hogy az igazi, komoly tendenciák abszolút az önkritika felé fordultak. Egyértelműen az önkontroll és az önkritika számít. Különben nem élhetjük meg a következő ezer évet.

AI: Létezik-e számodra az a szó, hogy kreativitás?

RG: Létezik. Nagyon fontos volt mindig is, és nekem azt jelenti, hogy egy kérdéshez milyen nyitottsággal és hányféleképpen tudsz hozzáállni.

AI: Tehát a Duchamp-típusú kultúra tőled nem teljesen idegen.

RG: Nem. Ezeket a fazonokat szeretem a legjobban. Nagyon más vagyok, de ezek azok az emberek, akiket tiszta szívemből szeretek. Picabia, Duchamp, Max Ernst...

AI: Mit szeretsz bennük?

RG: A szabadságvágyat. A totális szabadságvágyat. A pofátlanságot. Azt, hogy úgy tudtak abszolút új szempontokat közölni, hogy az illeszthető volt mindenféle kultúra vonalaiba vagy a szellemtörténetbe.

AI: Visszatérve még egyszer az Indigóra. Sohasem irritált? Olyan típusú feladatokra gondolkodok például, amikor szándékosan kellett rossz művet készíteni.

RG: De. Nagyon. Hosszú ideig abszolút fel voltam háborodva az ilyesmitől.

AI: És ezt hogy rendezted el magadban?

RG: Én nem voltam Indigó tag.

AI: Tudom. De ott voltál.

RG: Ez része volt annak, hogy meg kellett változnom. Tehát nagyon mélyen mindig tudják az ember ösztönei, hogy mi az a probléma, amit muszáj magára vennie. Akkor is pontosan éreztem, hogy ugyan nagyon komoly véleményem lehet, de attól még hülyeséget beszélek, Erdéllyel én nem partnereként beszélgettem, mint a matematikusok vagy akár Böröcz, Révész vagy bárki, hanem mint egy csecsemő, aki érzi, hogy ott a helye, muszáj meghallgatnia a véleményt, viszont folyamatosan le van baszva. Miki állandóan székírozott.

Én sírva könyörögtem neki, hogy mondja meg, miért baszogat. Tényleg sírtam, nem képszerűen, hanem fizikailag. És akkor valahogy így okultam. Azt hiszem, hogy nagyon merev voltam ebben. Mint ahogy az egész életem így folyik. Mondtam, hogy milyen adottságokat hozok magammal, és ezekkel folyamatosan meg kell, hogy küzdjek. Ehhez állandóan ilyesfajta segítségeket kérek. Ösztönösen. Tulajdonképpen saját magam ellen hívom ki az embereket: basszanak már le. Rúgjanak már seggbe.

AI: A merevséged tehát a minőségképedből fakad.

RG: Igen. Csak azt látom, hogy muszáj megőrizni belőle darabokat, vagy újra összerakni egyfajta hasonló, de sokkal lazább szerkezetet. Olyat, ami újra összeáll. Hogy újra bízzak esetleg néhány ideában.

AI: Milyen ideákat szeretnél?

RG: Azt hiszem, hogy a szabadságon kívül másról nem érdemes beszélni.

AI: És mit értesz szabadság alatt?

RG: Azért használom ezt a szót, mert nagyon sok mindent jelent: a gondolkodás szabadságát, az ember szabadságát vagy akár ezek viszonyát egymáshoz.

AI: Beletartozik-e a szabadságodba, hogy zenélsz?

RG: Abszolút. És ezen a ponton lehetek közösségi lény. Itt van az, amikor nemhogy képes vagyok benne élni, hanem igénylem a közösséget.

AI: Tehát ebben oldod fel a festő magányát?

RG: Igen. Elég sok kísérletet teszek arra, hogy ezt a magányt feloldjam valamivel, de a zene az egyetlen, ahol meg is tudom csinálni.

AI: Amikor az absztrakt expresszionisták nekiestek a vászonnak, a zene anyagtalansága volt az idea. Nem véletlen, hogy állandóan azt mondogatták, hogy úgy akarnak festeni, ahogy a zene árad.

Természetes, ha az ember egy kottát nézve beszél a zenéről, pontosan tudja, hogy ott metrumok és jelek vannak, és a hangjegyek is formát képeznek, de ezeknek a viszonya a megszólaló zenéhez mégiscsak absztrakt. Illetve, amennyiben tudsz zenélni, akkor előírásokat valósítasz meg, még akkor is, ha improvizálsz, ám mégis magát a hangot közvetlenül fújod ki a semmibe vagy a szaxofonodba. Ez bizonyos értelemben ellentétes azzal, mint amikor a beszédben

vagy az írásban fogalmi jeleket használ, vagy oda-
kensch egy darabos anyagba egy festményt.

✘ **RG:** Emiatt van is rengeteg problémám az improvizatív zenével és az ilyen koncertekkel. Szemző tanította meg nekem, hogy minden hang csak akkor létezhet, akkor van létjogosultsága, ha öntudata van. Egy hangnak előre kell tudnia, hogy mennyi ideig fog szólni. Ami azt jelenti, hogy az egész darabról kell, hogy elképzelésem legyen. Akkor is, ha egyedül improvizálok, akkor is, ha más, muszáj, hogy előre tudjam, mi fog történni az időben. Nem is nagyon tudok másképp gondolkodni erről. Az idővel való gazdálkodás szerzi nekem a legnagyobb gyönyörűséget. A zenének nagyobb a szabadságfoka, az biztos, mert rögtön megtörténik, a cselekvésnek abban a pillanatban nyoma van, bár azonnal el is száll. Valami történik és mégse történik, mert már jön utána a következő. Persze lehet rögzíteni magnószalagon, de az más. Az én számomra ez nagyon kontrollált, nagyon öntudatos történés.

✘ **AI:** Amit te merevségnek nevezél magadban, jelen van benned zenélés közben is.

✘ **RG:** Igen. Többé-kevésbé hideg fejjel gondolkodom arról, hogy mit fogok tenni. És hát ebből persze rengeteg baj van ilyenkor.

✘ **AI:** És amikor olyan típusú zenekarral játszol, mint a Tudósok?

✘ **RG:** Ez egyrészt folyamatos konfliktushelyzet, ami megint nem olyan nagy baj, hogyha bele lehet illeszteni a dologba, másrészt persze, hogy vonz a másfajta gondolkodás, például ha valaki képes az önkontrollját bizonyos tekintetben tágítani, vagy akár elveszteni. Én ezt nem tudom megcsinálni, de nagyon inspiráló tud lenni, pláne, hogyha azt gondolom valakiről, hogy tehetséges. Mindig vonzott, hogyha valaki erre a másfajta közelítésre képes. Akár zenében, akár festészetben vagy bármi másban.

✘ **AI:** Máriás Bélával beszélgettünk a Nézzük, mi Újság a világban című képedről. Ez azért érdekes, mert Béla iskolázott zenész, aki eljutott a saját fejlődésének egy olyan pontjára, hogy elhatározta, hülye lesz, és szakít a zongoraetüdökkel, és ő mondta, elementáris örömmel, hogy biztos, hogy Roskó a két legörültebb ember egyike az országban. Az önkontrollod dacára.

✘ **RG:** Lehet, hogy nem válasz a kérdésre, de hogy ha látom az atomvillanást, akkor is ugyanígy ülök veled szemben. Még föl sem ugrok. Annyira stabilan itt vagyok, annyira stabil a belső szerkezet, hogy oké, jó, örült vagyok, de ez nem nagyon érdekel, vagy nem tudom beépíteni.

✘ **AI:** Arra gondoltam, hogy ennek a rendszernek is nyilván van önfejlődése. Mint minden embernél. A te fejlődésed, úgy látszik, hogy bármennyire is hadakozol ezzel a merevséggel, ezen belül van.

✘ **RG:** Igen, ez lehetséges. Hm... Rejtélyes... Ez lehet, hogy így van.

✘ **AI:** Az első olyan kép, amelyik tudatosította bennem, hogy létezik Roskó Gábor, a festő, a Tátra csúcs volt. Miért van benned ez az elementáris vonzódás az édességek és az édes kreációk iránt?

✘ **RG:** Az édesség valószínűleg drog számomra. Ez kicsit családi ügy. Ha nem ennék süteményt, akkor nagyon rossz lenne. Nem szeretek piálni, csak ritkán. Idegen a szervezetemtől. Utálom a füstöt. Viszont édességből be tudok pakolni. Néha nagyon sokat.

✘ **AI:** Nem hízol meg tőle?

✘ **RG:** Nem, képtelen vagyok hízni.

✘ **AI:** Tervezel egy édességkiállítást.

✘ **RG:** Írni szerettem volna az édességekről. Egy esszét szerettem volna írni a nasrról.

✘ **AI:** És miért nem teszed meg?

✘ **RG:** Elkezdtem írni, de kicsit irodalmiaskodó lett. El fogok mélyedni a kérdésben.

✘ **AI:** Ez azt jelenti, hogy bemész egy cukrászdába és leeszed magad?

✘ **RG:** Inkább munka előtt. Meg szoktam csinálni, nem is egyszer. Utána rosszul vagyok, de tudok dolgozni, és a vérkeringésem egy kicsit felgyorsul.

✘ **AI:** Milyen érzés, amikor túleszed magad?

✘ **RG:** Egyrészt a gyomrom iszonyú nehéz lesz, mintha köveket zabáltam volna, másrészt kicsit olyan, mint amikor az ember a forró és a hideget váltogatja a gőzfürdőben. Egyszerűen élénkül a vérkeringés. Érzem, hogy felmegy anyag az agyamba. Felébredek.

✘ **AI:** Hogy definiálnád azt a szót, hogy nass?

✘ **RG:** Evés utáni édesség.

✘ **AI:** Nem a desszertre gondoltam.

✘ **RG:** Hát, erről külön lehetne három órát beszélgetni. Rengeteg mindent jelent. Jelenti a vasárnap délutánokat a családdal, az összes cukrászdát, egyenként a süteményeket, mindegyiknek a kultúráját, hogy hányféleképpen lehet elkészíteni egy sütit, hogy különböző helyeken hogyan csinálják meg, jelenti a régi vasúti restik édességeit, ahogy az ember hazafelé vagy odafelé gyorsan vesz valamit. Jelenti a kíváncsiságot, amit nem is láttam embereknél, tulajdonképpen csak egy francia barátom van, akinél igen, ahogy kikeresi azt a cukrászdát, ahol, nem tudom, az epertorta baromi jó. Ez is nass. Tehát vadászni egy süteményre. Vagy tudni – régen volt így –, hogy a somlói bizonyos helyeken nagyon finom, másutt nem annyira, és hogy mik az apró különbségek: tesznek-e bele mazsolát, miből főzik a csokiöntetet, milyen a piskóta?

✘ **AI:** Tehát a nassolásnál sem veszited el a fejed, hanem aprólékosan kikeresed, amit kapni akarsz.

✘ **RG:** Ott azért el bírom veszteni a fejem. Be tudok tőle rúgni, mint egy állat.

Roskó GÁBOR

Dávid, 1993. porcelán, 45 cm © Fotó: Lugosi Lugo László

